

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
§1. Finanțele publice	1
§2. Definiția dreptului financiar	3
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
§1. Norme constituționale	3
§2. Legislație principală	4
§3. Legislație secundară	5
§4. Legislație europeană	5
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	7
§1. Dreptul bugetar	7
§2. Dreptul fiscal	10
2.1. Drept material fiscal	10
2.2. Drept procedural fiscal	11
2.3. Procedura impunerii	14
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	15
§1. Autorități naționale	15
1.1. Autorități centrale	15
1.2. Autorități locale	18
1.3. Autorități în teritoriu	20
§2. Autorități europene	20
§3. Autorități judiciare	21
3.1. Instanțe naționale	22
3.2. Instanțe europene	22
CAPITOLUL AL II-LEA. PROCEDURA BUGETARĂ	24
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	24
§1. Sistemul bugetar	24
1.1. Definiție	24
1.2. Sistemul bugetar național	25
1.3. Sistemul bugetar al UE	27
§2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	27
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	27
2.1.1. Bugetul de stat	28

2.1.2. Bugetele locale _____	29
2.1.2.1. Cote defalcate _____	29
2.1.2.2. Sume defalcate _____	30
2.1.2.3. Transferurile consolidabile _____	32
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	32
2.1.4. Bugetul UE _____	33
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice _____	34
2.2.1. Bugetul de stat _____	34
2.2.2. Bugetele locale _____	34
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	35
2.2.4. Bugetul UE _____	35
§3. Structura bugetului _____	36
3.1. Sistemul bugetar național _____	36
3.1.1. Principalele categorii de venituri _____	37
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli _____	38
3.2. Sistemul bugetar european _____	39
§4. Principiile procedurii bugetare _____	39
4.1. Principii generale _____	40
4.1.1. Principiul universalității _____	40
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor _____	40
4.1.3. Principiul publicității _____	41
4.1.4. Principiul unității _____	42
4.1.5. Principiul anualității _____	42
4.1.6. Principiul specializării _____	43
4.1.7. Principiul unității monetare _____	43
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar _____	44
4.2. Alte reguli bugetare _____	44
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor _____</i>	45
§1. Ordonatorul de credite _____	45
§2. Cadrul bugetar al României _____	45
§3. Elaborarea bugetului de stat _____	46
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	47
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	47
3.3. Scrisoarea-cadru _____	48
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare _____	49
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	49
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect _____	50

3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale	50
3.8. Însușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale	51
3.9. Înaintarea spre aprobare	51
§4. Elaborarea bugetelor locale	52
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali	52
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli	52
4.3. Scrisoarea-cadru	52
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect	53
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect	53
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli	53
4.7. Definitivarea proiectelor de buget	54
4.8. Controlul bugetelor locale	54
4.9. Înaintarea spre aprobare	54
§5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale	54
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat	54
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj	55
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate	55
§6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene	56
6.1. Estimările instituțiilor europene	56
6.2. Elaborarea proiectului de buget	56
6.3. Lectura Consiliului	56
6.4. Lectura Parlamentului	57
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului	57
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de consiliere	57
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor</i>	57
§1. Aprobarea bugetului de stat	57
§2. Aprobarea bugetelor locale	58
§3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale	59
§4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene	59
<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară</i>	61
§1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național	61
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare	62
1.2. Execuția de casă	64
1.3. Realizarea veniturilor la buget	64
1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare	66
1.4.1. Etapa preliminară	67

1.4.2. Etapa principală _____	68
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar _____	69
1.4.2.1.1. Contracte administrative _____	69
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire _____	71
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite ____	73
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor _____	73
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor _____	76
1.4.2.4. Plata _____	77
1.5. Monitorizarea exercitată de Ministerul Finanțelor Publice _____	77
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare _____	77
1.6.1. Virarea de credite _____	77
1.6.2. Transferul de credite _____	78
1.6.3. Suplimentarea de credite _____	79
1.6.4. Anticiparea de credite _____	79
1.6.5. Blocarea de credite _____	80
1.6.6. Anularea de credite _____	80
§2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	80
2.1. Gestiunea directă – centralizată _____	81
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre _____	81
2.3. Gestiunea indirectă _____	81
2.4. Operațiuni de venituri _____	82
2.5. Operațiuni de cheltuire _____	82
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale _____</i>	<i>83</i>
§1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național _____	83
1.1. Bugetele centrale _____	83
1.2. Bugetele locale _____	84
§2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	84
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar _____</i>	<i>84</i>
§1. Controlul în sistemul bugetar național _____	84
1.1. Controlul intern/managerial _____	84
1.2. Controlul financiar preventiv _____	85
1.3. Auditul public intern _____	86
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	86
§2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	87

§3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	87
§4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	88
4.1. Audit intern _____	88
4.2. Audit extern _____	88
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară _____</i>	<i>88</i>
§1. Aspecte privind răspunderea penală _____	89
§2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	90
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale _____</i>	<i>91</i>
§1. Starea de criză financiară _____	91
§2. Starea de insolvență _____	93

CAPITOLUL AL III-LEA. REGIMUL JURIDIC AL DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FISCALE _____ 95

<i>Secțiunea 1. Temeiul factual și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale _____</i>	<i>95</i>
§1. Principiile fiscalității _____	95
§2. Drepturile și obligațiile fiscale _____	96
§3. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale _____	98
3.1. Impozitele _____	98
3.1.1. Impozitele directe _____	99
3.1.1.1. Persoanele juridice _____	99
3.1.1.2. Persoanele fizice _____	101
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	104
3.1.2. Impozitele indirecte _____	104
3.1.3. Impozitele centrale _____	105
3.1.4. Impozitele și taxele locale _____	105
3.2. Taxele _____	106
3.3. Contribuțiile sociale _____	107
3.4. Alte sume _____	107
§4. Elementele raportului juridic de impunere _____	108
4.1. Subiectul impunerii _____	108
4.1.1. Contribuabilul _____	108
4.1.2. Plătitorul _____	109
4.1.3. Persoana impozabilă _____	110
4.1.4. Suportatorul impunerii _____	111
4.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	111
4.3. Obiectul impunerii _____	113
4.4. Cota de impunere _____	114

4.5. Lichidarea și colectarea impunerii	115
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale	116
§5. Optimizarea fiscală	118
§6. Activitate dependentă vs. activitate independentă	121
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice</i>	122
§1. Impozitul pe profit	122
1.1. Persoane impozabile	122
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice	122
1.1.2. Capacitatea fiscală	125
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală	126
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal	126
1.2.1. Sfera de cuprindere a impozitului	126
1.2.2. Baza impozabilă	128
1.2.3. Deductibilitatea cheltuielilor	129
1.2.4. Rezerve și provizioane	133
1.2.5. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală	134
1.3. Regimul contabil	136
1.3.1. Redactarea documentelor justificative	136
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative	138
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative	140
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale	142
1.4. Declararea și plata impozitului	142
1.5. Regimul fiscal aplicabil fuziunilor, divizărilor totale, divizărilor parțiale, transferurilor de active și achizițiilor de titluri de participare între persoane juridice române	143
1.6. Regimul fiscal aplicabil societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre	147
1.7. Norme împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne	148
§2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor	149
2.1. Persoane impozabile	149
2.2. Regimul fiscal	150

§3. Entitatea fără personalitate juridică _____	153
3.1. Forme de lucru _____	153
3.2. Tratatamentul fiscal _____	154
§4. Angajarea răspunderii solidare _____	155
§5. IP versus IVM _____	157
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice _____</i>	<i>157</i>
§1. Persoane impozabile _____	157
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	158
1.2. Reprezentarea fiscală _____	159
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	159
§2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	159
2.1. Reținerea la sursă _____	160
2.2. Sistemul declarativ _____	160
2.2.1. Sistemul forfetar _____	160
2.2.2. Sistemul real _____	161
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	163
§3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	168
3.1. Veniturile din activități independente _____	168
3.2. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	173
3.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	175
3.4. Veniturile din investiții _____	177
3.5. Veniturile din pensii _____	180
3.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	181
3.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	182
3.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare _____	183
3.9. Veniturile din alte surse _____	184
3.10. Venitul net anual impozabil _____	184
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale _____</i>	<i>186</i>
§1. Regimul juridic general _____	186
§2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	188
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	188
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	189
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	190
2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	191

§3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	191
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	193
3.2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	195
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	195
§4. Contribuția asiguratorie pentru muncă _____	196
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	196
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	197
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	197
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	197
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA _____</i>	<i>198</i>
§1. Aspecte generale _____	198
§2. Persoana impozabilă _____	199
2.1. Criterii de determinare _____	200
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	208
§3. Operațiuni taxabile _____	214
3.1. Livrarea de bunuri _____	214
3.2. Prestarea de servicii _____	217
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	220
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	220
3.5. Importul de bunuri _____	222
3.6. Scutiri _____	222
§4. Determinarea TVA _____	225
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	225
4.2. Baza de impozitare _____	228
4.3. Regimul deducerilor _____	232
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	235
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	240
4.3.3. Ipoteze speciale _____	244
4.3.4. Deducerea la TVA și fraudă _____	246
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	247
§5. Cotele TVA _____	249
§6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA _____	250
6.1. Obligații contabile _____	250
6.2. Obligații declarative _____	251
§7. Plata TVA. Rambursarea TVA _____	252

<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize</i>	255
§1. Aspecte generale	255
§2. Accize armonizate	255
2.1. Produse accizabile	255
2.2. Persoane impozabile	256
2.3. Regimul suspensiv de accize	257
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale	259
§3. Alte produse accizabile	260
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale</i>	261
§1. Regimul juridic general	261
§2. Impozitul și taxa pe clădiri	261
§3. Impozitul și taxa pe teren	263
§4. Impozitul pe mijloacelor de transport	265
§5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor	265
§6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	266
§7. Impozitul pe spectacole	267
§8. Taxe speciale	268
§9. Alte taxe locale	268
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe</i>	269
§1. Regimul juridic general	269
§2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe	269
2.1. Subiectul	269
2.2. Conținutul raportului juridic	270
2.3. Baza de impunere	270
§3. Stabilirea și colectarea taxelor	271

CAPITOLUL AL IV-LEA. PROCEDURI DE STABILIRE ȘI

EVIDENȚIERE ALE OBLIGAȚIILOR FISCALE	273
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i>	273
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i>	274
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i>	276
§1. Persoanele înregistrabile	276
§2. Procedura de înregistrare	278
2.1. Declarația de înregistrare fiscală	278
2.2. Codul de identificare fiscală	280
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală	281
2.4. Registrul contribuabililor	282

<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal</i>	283
<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale</i>	289
§1. Titlurile de creanță fiscală	289
1.1. Declarația fiscală	290
1.2. Decizia de impunere	293
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare	295
§2. Rezerva verificării ulterioare	296
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili creanțe fiscale</i>	296
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal</i>	302
§1. Inspekția fiscală	303
1.1. Subiectele inspekției fiscale	303
1.2. Obiectul inspekției fiscale	303
§2. Reguli specifice derulării inspekției fiscale	304
2.1. Avizul de inspekție fiscală	304
2.2. Locul și durata inspekției fiscale	305
2.3. Obiectul inspekției fiscale	305
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului	306
§3. Finalizarea inspekției fiscale	307
3.1. Acte fiscale de control	307
3.2. Concluziile inspekției fiscale	309
§4. Controlul inopinat	310
§5. Controlul antifraudă	311
§6. Verificarea situației fiscale personale	311
§7. Verificarea documentară	312

CAPITOLUL AL V-LEA. PROCEDURI DE STINGERE A

OBLIGAȚIILOR FISCALE	313
<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale</i>	313
§1. Plata	313
1.1. Cine poate face plata?	314
1.2. Termenul de plată	314
1.3. Modul de plată	315
1.4. Data plății	316
§2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare	317
§3. Restituirea de sume	318
§4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale	319

<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare a obligațiilor fiscale</i>	320
§1. Obligațiile fiscale accesorii	320
§2. Înlesniri la plată	322
2.1. Constituirea de garanții	324
2.2. Măsurile asigurătorii	325
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale</i>	327
§1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea	327
§2. Procedura de executare silită	329
2.1. Executarea silită prin poprire	332
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile	334
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile	335
§3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestru	336
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților	337
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă	337
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație	337

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONTESTAREA ACTELOR EMISE

DE ORGANELE FISCALE	339
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale</i>	339
§1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie	340
§2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă	345
2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare	349
2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face	351
2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal	353
§3. Căi de atac	355
<i>Secțiunea a 2-a. Contestarea la executare silită</i>	356
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale</i>	359

CAPITOLUL AL VII-LEA. DREPTUL FISCAL ÎN PLAN

EXTRANAȚIONAL	361
<i>Secțiunea 1. Dreptul Uniunii Europene și obligațiile fiscale</i>	361
§1. Aspecte generale	361

§2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____	361
2.1. Impunerea persoanei fizice _____	362
2.2. Impunerea persoanelor juridice _____	362
2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____	363
2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile fundamentale _____	364
2.4.1. Nediscriminarea pe temei de cetățenie ori naționalitate _____	365
2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____	366
2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____	367
2.4.3.1. Lucrătorii _____	367
2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____	368
2.4.3.3. Impozitarea societăților _____	369
2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____	369
2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____	371
§3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____	371
3.1. TVA _____	372
3.2. Accize _____	372
3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____	373
3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale _____	374
3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____	375
§4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____	376
4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă _____	377
4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____	377
4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____	378
4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____	378
§5. Sesizarea Curtii _____	378
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____	381